

ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ «СУБ'ЄКТ ПІДПРИЄМНИЦТВА» В ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСАХ, ЯВИЩАХ, СИСТЕМАХ

*Ломовських Л.О., к.е.н., доцент
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва*

Підприємництво є базисом розвитку як окремих секторів економіки, так і країни у цілому. Воно виступає рушійною силою діяльності всіх суб'єктів ринкових відносин. Активний розвиток підприємництва впливає на зростання податкових надходжень та доходів населення. Відповідно національна економіка розвивається більш інтенсивно, зростає добробут нації. Підприємництво як сучасне соціально-економічне явище через створення робочих місць сприяє зростанню зайнятості, більш раціональному використанню ресурсів, впровадженню інновацій. Все це у сукупності в кінцевому рахунку сприяє підвищенню економічної ефективності маркетингової діяльності суб'єктів підприємництва. Крім того, підприємництво сприяє розвитку нових ринків, конкуренції, появі нових видів бізнесу. Підприємництво є одночасно причиною і наслідком формування ринкової системи господарювання в Україні. Воно є центром уваги як теоретиків, так і практиків.

Історично підприємництво зовні проявляється в прагненні отримати додаткову вигоду в процесі обміну, тому розвитку підприємницької діяльності сприяють певні внутрішні і зовнішні чинники, тобто відповідне маркетингове середовище, яке забезпечує сприятливі можливості для розвитку цивілізованого стійкого і успішного бізнесу. Еволюційний процес підприємництва тісно пов'язаний з розвитком товарного виробництва, який сприяв зміні масштабів, сфер, форм підприємницької діяльності. Високий ступінь ризику і, відповідно, прагнення до максимізації прибутку вважаються домінуючими ознаками підприємництва.

Зміст економічної природи підприємницької діяльності полягає в здатності суб'єкта підприємницької діяльності реагувати на потенційне джерело вигоди, тобто побачити і реалізувати можливості, що відкрилися.

XXI сторіччя – це час розвитку науки і техніки, відповідно, час появи нових наукових напрямів. Багато наук, у тому числі й економічна, розширюють свої межі. Зокрема, підприємництво є результатом розвитку економічної теорії, економіки окремих галузей та менеджменту. Поняття «підприємництво» у вітчизняній економічній літературі до початку дев'яностих років минулого століття не висвітлювалось, а в економічних словниках ця дефініція взагалі була відсутня.

Звичайно, значний вплив на різноманітність, а часом і неоднозначність визначень термінів має складність описання процесів вивчення термінології. Але в першу чергу відсутність єдиних понять спричинено безперервними

реформами, постійним розвитком економічних явищ, мінливістю чинників зовнішнього середовища [1].

На сучасному етапі як у світі, так і в Україні зокрема підприємництво та його суб'єкти відіграють велику роль в економічному розвитку країни. Ці питання в світі вивчаються вже протягом трьох століть.

Опрацювання великої кількості літературних джерел дало можливість встановити, що цей термін вже є поширеним і вживається в науковій літературі, але його чіткого визначення до сьогодні не існує.

Під суб'єктами прийнято розуміти тих, хто здійснюють якусь дію, або тих, від кого направлена певна діяльність [2].

Біля витоків вивчення поняття «підприємництво» стояв Р. Кантільон. Він пов'язував підприємництво з особливою економічною функцією, в основу якої покладено ризики. На думку Ф. Хаєка, підприємництво насамперед є особистою свободою. Він вважав, що особиста свобода дає людині змогу раціонально розпоряджатися своїми здібностями, знаннями, інформацією та доходами [3].

Низка науковців під підприємництвом розуміють не тільки особливий вид діяльності, а й певний стиль і тип господарської поведінки [4].

Якщо звернутися до Господарського кодексу, то можна знайти таке тлумачення: підприємництво, підприємницька діяльність – самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність із метою досягнення економічних та соціальних результатів та одержання прибутку. Підприємці – це люди, які займаються підприємництвом. Відповідно до пункту 3 статті 55 Господарського кодексу України суб'єкти господарювання залежно від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік можуть належати до суб'єктів малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва, середнього або великого підприємництва [5].

Таким чином, опрацювання літературних джерел дало змогу проаналізувати й узагальнити погляди науковців щодо понять: суб'єкт, підприємництво, підприємницька діяльність, суб'єкт підприємництва. Суб'єктами підприємництва є громадяни України та інших держав, які займаються підприємницькою діяльністю, та юридичні особи усіх форм власності. В сучасних умовах трансформаційних процесів економіки України розвиток підприємницької діяльності має стати одним із пріоритетних чинників соціально-економічного зростання, справжнім рушієм економіки.

Література:

1. Ломовських Л.О. Сутнісно-змістові характеристики дефініції «суб'єкт аграрного підприємництва» // Вісник Сумського національного аграрного ун-ту: науковий журнал. Серія «Економіка і менеджмент». Суми. 2016. Вип. 8 (69). С. 186-190.

2. Сморгж Л.О. Естетика: навч. посіб. К.: Кондор, 2009. 334 с.

3. Хайек Ф. Индивидуализм и экономический порядок. М.: Изограф, 2000. 256 с.

4. Шлійко А.В. Економіка підприємництва на ринку товарів і послуг: навч. посіб. К.: Центр навч. літ., 2008. 376 с.

5. Господарський кодекс [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ

*Маковоз О.С., д.е.н., доцент
Харківський національний університет внутрішніх справ*

Основними чинниками впровадження та розповсюдження електронної комерції є збільшення проникнення глобальної мережі інтернет і зростання частки онлайн-торгівлі. За даними Світового банку, проникнення мережі інтернет в Україні щорічно підвищується в середньому на 5%. У 2015 р. цей показник склав 49%. Станом на лютий 2016 р. 63% домогосподарств в Україні підключено до інтернет-мережі. Регулярно, тобто раз на місяць, користуються мережею інтернет 62% сімей, при цьому частка покупців у режимі реального часу в роздрібній торгівлі щорічно зростає в середньому на 4-5%. Це приблизно чверть населення України [1, с. 12].

Електронна комерція являє собою продаж або купівлю товарів чи послуг через комп'ютерні мережі з використанням методів, спеціально розроблених для отримання або розміщення замовлень. Важливо, що електронна комерція спрощує пошук контрагентів, особливо для малих і середніх підприємств, які є, як відомо, драйверами економічного зростання [2].

Основними чинниками впровадження та розповсюдження електронної комерції є збільшення проникнення глобальної мережі інтернет і зростання частки онлайн-торгівлі. За даними Світового банку, проникнення мережі інтернет в Україні щорічно підвищується в середньому на 5%. У 2015 р. цей показник склав 49%. Станом на лютий 2016 р. 63% домогосподарств в Україні підключено до інтернет-мережі. Регулярно, тобто раз на місяць, користуються мережею інтернет 62% сімей, при цьому частка покупців у режимі реального часу в роздрібній торгівлі щорічно зростає в середньому на 4-5%. Це приблизно чверть населення України [1, с. 12].

В даному контексті необхідно враховувати, що зі зростанням обсягів онлайн продажів відбувається збільшення кількості онлайн розрахунків. Як зазначає С.В. Коляденко, завдяки світовій інформаційній мережі значно збільшилася швидкість грошових трансакцій [3]. Таким чином, Інтернет став провідною, ключовою технологією сучасної економічної взаємодії. Платіжні системи електронної комерції так чи інакше при розрахунках використовують безготівкові платежі та електронні гроші [4, с. 159].

Правове регулювання електронної комерції здійснюється Цивільним кодексом, Законом України «Про електронну комерцію» та іншими законодавчими актами. Водночас, такі сфери як електронні платіжні системи,